

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.11.14
KOM(2011) 741 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

SANGLAUDOS FONDO METINĖ ATASKAITA (2010 M.)

{SEK(2011) 1352 galutinis}

TURINYS

1.	2000–2006 m. laikotarpio finansinio vykdymo rezultatai 2009 m. ir projektų baigimas	1
2.	Ekonominė aplinka ir sąlygos	6
3.	Auditas ir finansinės pataisos.....	6
4.	Pažeidimai, apie kuriuos pranešė valstybės narės.....	9
5.	Vertinimas	11
6.	Informacija ir viešinimas.....	12

Ši ataskaita teikiama vadovaujantis Reglamento (EB) Nr. 1164/1994 14 straipsnio 1 dalimi ir joje apžvelgiamas 2000–2006 m. laikotarpiui patvirtintų Sanglaudos fondo projektų, taip pat buvusios ISPA projektų atitinkamose valstybėse narėse, įskaitant Bulgariją ir Rumuniją, įgyvendinimas 2010 m. Pateikiama informacija tik apie 2000–2006 m. laikotarpį, nes Reglamentu (EB) Nr. 1084/2006, įsteigiančiu Sanglaudos fondą ir panaikinančiu Reglamentą (EB) Nr. 1164/1994, nereikalaujama pateikti 2007–2013 m. Sanglaudos fondo veiklos metinės ataskaitos.

Taigi, ataskaita apima Sanglaudos fondo veiklą penkiolikoje paramą gaunančių valstybių narių, o nuo 2006 m. – trylikoje valstybių narių: Graikijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, Kipre, Čekijoje, Estijoje, Vengrijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Maltoje, Lenkijoje, Slovakijoje ir Slovėnijoje, ir 2000–2006 m. laikotarpiui patvirtintus buvusius ISPA projektus Bulgarijoje ir Rumunijoje, kurios į Europos Sąjungą įstojo 2007 m. sausio 1 d. Reikia priminti, kad dėl išaugusios šalies ekonomikos Airija nuo 2004 m. sausio 1 d. nebeatitinka paramos skyrimo reikalavimų, tačiau jai dar reikia užbaigti tebeįgyvendinamus Sanglaudos fondo projektus.

Išsamesnė informacija apie 2000–2006 m. laikotarpiui patvirtintų projektų įgyvendinimą kiekvienoje valstybėje narėje 2010 m. pateikiama prie šios ataskaitos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente.

1. 2000–2006 M. LAIKOTARPIO FINANSINIO VYKDYMO REZULTATAI 2010 M. IR PROJEKTŲ BAIGIMAS

Sanglaudos fondo paramos skyrimo reikalavimus atitinkančias valstybes nares galima suskirstyti į tris grupes: keturios valstybės narės, atitinkančios reikalavimus nuo 2000–2006 m. programavimo laikotarpio pradžios (Graikija, Ispanija, Airija ir Portugalija), dešimt 2004 m. gegužės mėn. į Europos Sąjungą įstojusių valstybių narių (Kipras, Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija) ir dvi 2007 m. sausio 1 d. Europos Sąjungos valstybėmis narėmis tapusios šalys (Rumunija ir Bulgarija).

1.1 Išlaidų tinkamumo finansuoti galutinės datos pratęsimas

Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės 2000–2006 m. projektų baigimo gairėse¹ nurodoma, kad išlaidų tinkamumo finansuoti laikotarpis nustatomas kiekviename sprendime skirti finansinę paramą. Laikantis patikimo finansų valdymo principo ir gairių, kurias Regioninės politikos generalinis direktoratas valstybėms narėms išsiuntė 2005 m. kovo 9 d., Komisija nustatė, kad visų Sanglaudos fondo projektų galutinė atitikties reikalavimams data paprastai neturi būti vėlesnė nei 2010 m. gruodžio 31 d.

2010 m. balandžio mėn. kaip vieną iš priemonių, kuriomis siekiama remti Europos ekonomikos atkūrimo planą, Komisija priėmė Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės 2000–2006 m. projektų baigimo gairių pakeitimą². Pagal šį pakeitimą Komisija pagrįstomis aplinkybėmis gali nuspręsti pratęsti atitikties reikalavimams galutinę datą. Komisija atsižvelgė į tai, kad projektams, kurie pirmą kartą patvirtinti 2004 m. ar vėliau, galėjo būti padarytas itin didelis poveikis dėl reikalaujamos nacionalinio viešojo arba privačiojo bendro

¹ „Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės 2000–2006 m. projektų baigimo gairės“, SEC(2008) 415, 2008 m. balandžio 4 d.

² „Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės 2000–2006 m. projektų baigimo gairių pakeitimas“, SEC(2010) 0405, 2010 m. balandžio 19 d.

finansavimo dalies, arba paramos gavėjų gebėjimo laikytis pradinio darbų tvarkaraščio. Komisija atsižvelgė į tai, kad kilus krizei tokie projektai buvo įpusėti arba tik pradėti įgyvendinti.

Po 2004 m. sausio 1 d. pirmą kartą Komisijos sprendimu patvirtintų projektų atveju, remdamasi deramai pagrįstu prašymu, Komisija gali nuspręsti pratęsti atitikties reikalavimams galutinę datą iki 2011 m. gruodžio 31 d. Be to, jei tai yra projektas, kuriam iš Sanglaudos fondo skirta bent 100 mln. EUR, galutinė atitikties reikalavimams data gali būti pratęsta iki 2012 m. gruodžio 31 d.

Padaryti išimtį ir nukelti atitikties reikalavimams galutinę datą po pirmiau nurodytų datų galima tik išskirtinėmis ir deramai pagrįstomis aplinkybėmis (t. y. sustabdančių poveikį turinčių teisinių arba administracinių procedūrų atveju, *force majeure* aplinkybių, turinčių rimtų pasekmių Sanglaudos fondo remiamo projekto įgyvendinimui, atveju arba Komisijai priskiriamų akivaizdžių klaidų atveju).

Susijusios valstybės narės palankiai įvertino gairių dėl projektų baigimo pakeitimą, o Komisija mano, kad jis padės veiksmingiau ir efektyviau įgyvendinti 2000–2006 m. Sanglaudos fondo projektus. Juo remdamosi, 2010 m. kelios valstybės narės paprašė pratęsti atitikties reikalavimams galutinę datą kelioms dešimtims Sanglaudos fondo projektų, todėl jie bus įgyvendinami iki 2011 m. arba 2012 m. pabaigos.

1.2 2010 m. atlikti mokėjimai 2000–2006 m. laikotarpiui patvirtintiems projektams

Apskritai 2000–2006 m. laikotarpiu Sanglaudos fondo projektams ir buvusios ISPA projektams išmokėta mažiau galutinių mokėjimų nei numatyta iš pradžių. Baigiamųjų mokėjimų prašymams patenkinti būtina nuodugni baigimo dokumentų analizė, ir, atsižvelgiant į jų išsamumą ir kokybę, galutiniai mokėjimai gali būti atliekami vėliau nei iš pradžių numatyta. Pradinis 2010 m. mokėjimų biudžetas 2000–2006 m. laikotarpio Sanglaudos fondo projektams sudarė 2 500 mln. EUR. Pervedus visus asignavimus galutinis biudžetas siekė 2 321 mln. EUR. Siekiant padengti turimų išteklių ir mokėjimų prašymų skirtumą, buvo atlikti lėšų perkėlimai iš 2007–2013 m. Sanglaudos fondo programoms skirtos biudžeto eilutės. Turimi 2 321 mln. EUR vertės 2000–2006 m. laikotarpio asignavimai buvo visiškai įvykdyti iki 2010 m. pabaigos. Taigi, įvykdyta mažiau mokėjimų nei 2009 m. (2 777 mln. EUR, o tai rodo, kad Sanglaudos fondo projektų įgyvendinimo ciklas pasiekė galutinį etapą.

Buvusios ISPA projektų biudžeto eilutei numatytas pradinis 2010 m. biudžetas siekė 560 mln. EUR. Rugsėjo mėn. (pagal bendrojo perkėlimo procedūrą) asignavimai buvo sumažinti 184 mln. EUR. 2010 m. gruodžio mėn. atlikus dar kelis pervedimus, galutinė asignavimų suma siekė apie 368 mln. EUR. Buvo įvykdyti visi turi asignavimai.

1 lentelėje apžvelgiamas bendras Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų mokėjimų vykdymas 2010 m. (įskaitant techninę pagalbą).

1 lentelė. Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės mokėjimų vykdymas 2010 m. (EUR)

Mokėjimų asignavimai	Pradinis	Pokyčiai	Galutinės lėšos	Panaudotos lėšos
Sanglaudos fondas	2 500 000 000	-179 383 717	2 320 616 283	2 320 616 283
Buvusi ISPA priemonė	560 000 000	-191 878 478	368 121 522	368 121 522
IŠ VISO	3 060 000 000	-371 262 195	2 688 737 805	2 688 737 805

2 lentelėje pateikti 2010 m. mokėjimai kiekvienai valstybei narei pagal kiekvieną sektorių. Pagrindinė paramos gavėja ES-4 grupėje yra Ispanija, ES-10 grupėje – Lenkija, o ES-2 grupėje – Rumunija. Palyginti su 2009 m. atliktais mokėjimais 2010 m. mokėjimai buvo didesni šiose šalyse: Lenkijoje (+ 108 mln. EUR arba 13 proc. didesni mokėjimai nei 2009 m.), Slovakijoje (+ 14 mln. EUR arba 29 proc. didesni mokėjimai nei 2009 m.).

2 lentelė. 2010 m. atlikti mokėjimai Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektams pagal valstybę narę ir sektorių

Valstybė narė	Aplinka		Transportas		Techninė pagalba	IŠ VISO	
	Suma	% (palyginti su SF 2010 m. panaudotomis lėšomis kiekvienoje valstybėje narėje)	Suma	% (palyginti su SF 2010 m. panaudotomis lėšomis kiekvienoje valstybėje narėje)	Suma	Suma	% (palyginti su bendra SF suma)
Graikija	196 285 182	7,3 %	60 562 484	2,3 %	0	256 847 666	9,55 %
Portugalija	109 709 657	4,1 %	127 564 819	4,7 %	985 244	238 259 720	8,86 %
Airija	0	0,0 %	0		0	0	0,00 %
Ispanija	328 329 637	12,2 %	280 813 392	10,4 %	0	609 143 029	22,66 %
ES-4	634 324 476	23,6 %	468 940 695	17,4 %	985 244	1 104 250 415	41,07 %
Kipras	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0	0,00 %
Čekija	55 297 256	2,1 %	30 680 718	1,1 %	425 379	86 403 353	3,21 %
Estija	15 878 636	0,6 %	22 039 712	0,8 %	0	37 918 348	1,41 %
Vengrija	29 331 827	1,1 %	17 526 811	0,7 %	856 105	47 714 743	1,77 %
Latvija	10 338 526	0,4 %	25 859 859	1,0 %	544 591	36 742 976	1,37 %
Lietuva	8 740 955	0,3 %	15 252 592	0,6 %	6 138 958	30 132 506	1,12 %
Malta	0	0,0 %	0	0,0 %	40 420	40 420	0,00 %
Lenkija	448 619 538	16,7 %	491 467 969	18,3 %	4 116 085	944 203 592	35,12 %
Slovakija	26 049 461	1,0 %	34 584 958	1,3 %	0	60 634 419	2,26 %
Slovėnija	11 790 480	0,4 %	440 792	0,0 %	96 250	12 327 522	0,46 %
ES-10	606 046 680	22,5 %	637 853 411	23,7 %	12 217 789	1 256 117 879	46,70 %
Bulgarija	47 080 251	1,8 %	68 561 660	2,5 %	3 351 764	118 993 675	4,43 %

Valstybė narė	Aplinka		Transportas		Techninė pagalba	IŠ VISO	
	Suma	% (palyginti su SF 2010 m. panaudotomis lėšomis kiekvienoje valstybėje narėje)	Suma	% (palyginti su SF 2010 m. panaudotomis lėšomis kiekvienoje valstybėje narėje)	Suma	Suma	% (palyginti su bendra SF suma)
Rumunija	109 605 808	4,1 %	97 810 588	3,6 %	1 959 440	209 375 836	7,79 %
ES-2	156 686 059	5,8 %	166 372 248	6,2 %	5 311 204	328 369 511	12,21 %
IŠ VISO	1 397 057 214	52,0 %	1 273 166 354	47,4 %	18 514 237	2 688 737 805	100,00 %

1.3 Neįvykdyti 2000–2006 m. laikotarpio įsipareigojimai

2010 m. pabaigoje dabartinių paramą gaunančių valstybių vidutinis Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektų lėšų įsisavinimo norma (mokėjimai palyginti su įsipareigojimais) buvo 83,7 proc. (3 lentelė). Lėšų įsisavinimo lygis svyravo nuo 70,1 proc. (Bulgarija) ir 72,6 proc. (Vengrija) iki 86,7 proc. (Estija) ir 92,8 proc. (Airija).

2010 m. pabaigoje neįvykdytų 2000–2006 m. laikotarpio įsipareigojimų (pranc. *reste à liquider*, RAL) suma siekė 5,7 mlrd. EUR. 2010 m. neįvykdytų įsipareigojimų sumažėjo 2,7 mlrd. EUR. Kalbant apie lėšų įsisavinimo lygį, palyginti su 2009 m., neįvykdytų įsipareigojimų labiausiai sumažėjo Lenkijoje (-16,8 procentiniais punktais), Bulgarijoje (-13,6 procentiniais punktais) ir Rumunijoje (-10,3 procentiniais punktais).

3 lentelė. 2000–2006 m. patvirtintos Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės lėšos (įskaitant RAL)

Valstybė narė	Įsipareigota	Išmokėta	Išmokėta (%)	Neįvykdyti įsipareigojimai (RAL)	Neįvykdyti įsipareigojimai (%)
	(iki 2010 m. gruodžio mėn.)	(iki 2010 m. gruodžio mėn.)		Likutis 2010 m. gruodžio 31 d.	
Graikija	3 546 948 416	2 972 182 523	83,8 %	574 765 893	16,2 %
Ispanija	12 884 382 648	11 128 639 199	86,4 %	1 755 743 450	13,6 %
Airija	625 755 407	580 710 223	92,8 %	45 045 184	7,2 %
Portugalija	3 482 652 576	2 979 319 277	85,5 %	503 333 299	14,5 %
IŠ VISO ES-4	20 539 739 048	17 660 851 221	86,0 %	2 878 887 827	14,0 %
Kipras	54 014 695	40 029 810	74,1 %	13 984 885	25,9 %
Čekija	1 226 218 717	1 061 982 697	86,6 %	164 236 020	13,4 %
Estija	425 431 731	368 686 651	86,7 %	56 745 080	13,3 %
Vengrija	1 481 998 333	1 075 837 677	72,6 %	406 160 656	27,4 %
Latvija	713 737 155	578 052 034	81,0 %	135 685 121	19,0 %
Lietuva	825 210 750,63	691 544 300	83,8 %	133 666 450	16,2 %
Malta	21 966 289	17 573 031	80,0 %	4 393 258	20,0 %

	Įsipareigota	Išmokėta		Neįvykdyti įsipareigojimai (RAL)	
Lenkija	5 634 539 614	4 652 759 522	82,6 %	981 780 092	17,4 %
Slovakija	765 689 903	646 665 528	84,5 %	119 024 375	15,5 %
Slovėnija	254 129 012	214 745 183	84,5 %	39 383 829	15,5 %
IŠ VISO ES-10	11 402 936 200	9 347 876 435	82,0 %	2 055 059 765	18,0 %
Bulgarija	876 877 183	614 479 975	70,1 %	262 397 209	29,9 %
Rumunija	2 035 838 573	1 550 268 645	76,1 %	485 569 928	23,9 %
IŠ VISO ES-2	2 912 715 755	2 164 748 620	74,3 %	747 967 135	25,7 %
IŠ VISO	34 855 391 003	29 173 476 276	83,7 %	5 681 914 727	16,3 %

1.4 Sanglaudos fondo projektų baigimas

Iš viso 2000–2006 m. laikotarpio Sanglaudos projektų yra 1192 (įskaitant buvusios ISPA priemonės projektus ir jungiamuosius 1994–1999 m. projektus), iš kurių 2010 m. pabaigoje 795 projektai vis dar buvo įgyvendinami valstybėse narėse.

2010 m. pabaigoje bendras baigtų 2000–2006 m. laikotarpio Sanglaudos fondo projektų (įskaitant buvusios ISPA projektus) skaičius buvo 397. 4 lentelėje pateikiami duomenys apie iki 2010 m. pabaigos baigtus projektus pagal valstybę narę.

4 lentelė. Iki 2010 m. pabaigos baigtų Sanglaudos fondo projektų skaičius (kartu su buvusios ISPA priemonės projektais)

Valstybė narė	Bendras Sanglaudos fondo projektų skaičius	Baigtų projektų skaičius 2010 m. pabaigoje			Nebaigtų projektų skaičius 2010 m. pabaigoje
		Bendras baigtų projektų skaičius	2010 m. baigtų projektų skaičius	Iš viso išmokėta (EUR)	
Čekija	58	27	8	549 846 707	31
Estija	37	21	1	129 290 305	16
Graikija	124	58	8	1 298 010 305	66
Ispanija	407	164	57	4 272 630 917	243
Airija	10	4	0	357 368 796	6
Kipras	2	0	0	0	2
Latvija	46	19	9	143 251 895	27
Lietuva	51	16	1	171 791 687	35
Vengrija	47	12	1	34 389 692	35
Malta	3	0	0	0	3
Lenkija	130	6	0	68 915 348	124
Portugalija	109	36	6	825 206 357	73
Slovėnija	28	13	3	81 180 871	15
Slovakija	39	11	3	145 781 900	28
ES-14	1091	387	97	8 077 664 780	704

Bulgarija	38	4	1	27 407 620	34
Rumunija	63	6	4	15 776 582	57
ES-2	101	10	5	43 184 202	91
IŠ VISO	1 192	397	102	8 120 848 982	795

2. EKONOMINĖ APLINKA IR SĄLYGOS

Vadovaujantis Sanglaudos fondą reglamentuojančio Tarybos reglamento (EB) Nr. 1164/1994 6 straipsniu, iki 2006 m. pabaigos patvirtintiems projektams nustatomos tam tikros biudžeto politikos sąlygos dėl fondo finansavimo. Reglamente nustatyta, kad „fondas nefinansuos jokių valstybės narės naujų projektų arba, jeigu yra dideli kelių etapų projektai, jokių naujų projekto etapų, jeigu Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma nustatys, kad valstybė narė [...] neįgyvendino [stabilumo ar konvergencijos programos] taip, kad būtų išvengta perviršinio šalies biudžeto deficito“.

2010 m. pabaigoje keturiolikai Sanglaudos fondo paramą gaunančių valstybių narių (Graikijai, Ispanijai, Portugalijai, Bulgarijai, Rumunijai, Kiprui, Čekijai, Vengrijai, Latvijai, Lietuvai, Maltai, Lenkijai, Slovakijai ir Slovėnijai) tebebuvo taikoma perviršinio deficito procedūra (PDP), kuri, remiantis minėtu reglamentu, tam tikromis sąlygomis gali būti siejama su pervedimų iš fondo sustabdymu.

2010 m. vienuolika atvejų (Čekijos, Ispanijos, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Portugalijos, Rumunijos, Slovėnijos ir Slovakijos) buvo vertinamos veiksmingos priemonės, kurių imtasi laikantis Tarybos rekomendacijų pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 126 straipsnio 7 dalį. Trimis iš minėtų atvejų (Lietuvos, Maltos ir Rumunijos) Taryba pateikė naujas rekomendacijas pagal SESV 126 straipsnio 7 dalį, kad perviršinis deficitas būtų panaikintas, o vėliau tais pačiais metais Komisija nusprendė, kad veiksmų imtasi laikantis atnaujintų rekomendacijų. Vėliau Taryba nusprendė pradėti taikyti perviršinio deficito procedūrą Bulgarijai ir Kiprui. 2011 m. pradžioje abiejų šalių atžvilgiu Komisija nusprendė, kad imtasi efektyvių veiksmų pagal Tarybos rekomendacijas.

Pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį Taryba nusprendė įspėti Graikiją, nes 2009 m. ji nustatė, kad valdžios institucijos nesiėmė veiksmingų priemonių, kad būtų atsižvelgta į Tarybos rekomendacijas dėl perviršinio deficito padėties ištaisymo, tačiau tuo metu nebuvo rekomenduota sustabdyti Sanglaudos fondo mokėjimus. Nuo to laiko Komisija kiekvieną ketvirtį tikrina, ar laikomasi Tarybos sprendimo. Kiekvienu iš minėtų atvejų Taryba (rekomendavus Komisijai) taip pat peržiūri savo sprendimą pagal SESV 126 straipsnio 9 dalį.

3. AUDITAS IR FINANSINĖS PATAISOS

Įvairiais audito tyrimais, orientuotais į konkrečią su įgyvendinimu susijusią riziką, Regioninės politikos generalinis direktoratas užtikrino gerą Sanglaudos fondo projektų audito aprėptį visose susijusiose valstybėse narėse iki 2010 m.

Iš viso Regioninės politikos generalinis direktoratas atliko 2000–2006 m. programavimo laikotarpio Sanglaudos fondo projektų 162 sistemų auditus ir 14 baigiamųjų auditų. Toliau

išsamiau nagrinėjami iki 2010 m. atlikto audito duomenys, suskirstyti pagal Fondo raidos chronologiją.

3.1 ES-4 valstybės narės (Graikija, Airija, Portugalija ir Ispanija)

Nuo 2001 m. didelė pažanga padaryta ES-4 valstybių narių atžvilgiu ir pasiekta plati audito aprėptis (18–56 proc. projektų kiekvienoje valstybėje narėje ir iki 80 proc. asignavimų). Buvo nustatyti veiksmų planai aptiktiems trūkumams ištaisyti (pavyzdžiui, Portugalijos deklaruotų 2000–2004 m. išlaidų tipinės imties tikrinimas) ir (arba) atliktos finansinės pataisos (pavyzdžiui, dėl Graikijos viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo). Šių keturių valstybių narių baigiamąją deklaraciją rengiančių įstaigų patikimumas įvertintas teigiamai. Ispanijos atveju 2010 m. pabaigoje Regioninės politikos generalinis direktoratas nustatė, kad daugelyje pateiktų baigiamųjų deklaracijų yra neteisėtų išlaidų, kurias baigiamąją deklaraciją rengianti įstaiga apskaičiavo netinkamai ir neištaisė; šios išlaidos daugiausia susijusios su neteisėtomis viešųjų pirkimų procedūromis (papildomais darbais, sutarčių pakeitimais). Regioninės politikos generalinis direktoratas imasi švelninimo veiksmų, atskirai vertindamas kiekvieną baigiamąją procedūrą ir rengdamas klausymus su atitinkama valstybe nare, kad baigiant kiekvieną projektą būtų atliktos visi būtinos finansinės pataisos.

3.2 ES-10 valstybės narės (pirmoji Sanglaudos fondo šalių plėtra): Kipras, Čekija, Estija, Vengrija, Lietuva, Latvija, Malta, Lenkija, Slovakija ir Slovėnija)

Kadangi Regioninės politikos generalinis direktoratas vykdė plataus užmojo auditą, daugumos 2004 m. į ES įstojusių valstybių narių atveju atlikto audito aprėptis buvo didelė (5–41 proc. projektų). Baigiamąją deklaraciją rengiančių įstaigų patikimumas šioje valstybių narių grupėje skiriasi. Nustačius problemas, Regioninės politikos generalinis direktoratas paprašė valstybės narės institucijų įgyvendinti taisomųjų veiksmų planus ir atgaline data atlikti papildomus tikrinimus, prieš siunčiant baigiamąsias deklaracijas sustiprinti pasirengimo projektų baigimui veiksmus ir taikyti atitinkamas finansines pataisas (pavyzdžiui, Lenkijoje į viešųjų pirkimų srities audito išvadas buvo atsižvelgta baigiant projektą pritaikius 2 proc. neto fiksuoto dydžio koregavimą visiems Sanglaudos projektams). Pagrindiniai likutinės rizikos veiksniai yra viešųjų pirkimų procedūros ir abejonių keliantis kai kurių baigiamąją deklaraciją rengiančių įstaigų gebėjimas nustatyti tokius pažeidimus arba taikyti finansines pataisas, ir baigiamąją deklaraciją rengiančios įstaigos veikimo trūkumai. Vienu atveju (Vengrijos) pranešta apie rimtas problemas ir didelį transporto projektų klaidų lygį. Dėl to 2010 m. Regioninės politikos generalinio direktorato metinėje veiklos ataskaitoje buvo pateikta išlyga. Visa nustatyta rizika sumažinama kiekvieno projekto baigimu metu Regioninės politikos generaliniam direktoratui atliekant nuodugnius patikrinimus, kai nagrinėjamos baigiamosios deklaracijos. Regioninės politikos GD taip pat toliau stebės šią riziką atlikdamas likusių nebaigtų projektų atrankinį auditą. Keturiuose valstybėse narėse (Kipre, Estijoje, Maltoje ir Slovėnijoje) nėra neišspręstų audito problemų, o Regioninės politikos generalinis direktoratas gali tvirtai pasitikėti baigiamosiomis deklaracijomis, teikiamomis baigiant projektus.

3.3 ES-2 valstybės narės (antroji Sanglaudos fondo šalių plėtra): Bulgarija ir Rumunija)

Regioninės politikos generalinis direktoratas ES-2 atliko išsamų auditą, todėl pasiekta didelė audito aprėptis (47 proc. projektų Bulgarijoje ir 35 proc. Rumunijoje).

Kaip nurodyta GD metinėje 2010 m. veiklos ataskaitoje, atlikus viešųjų pirkimų auditą ir projektų auditą, nustatyta viešųjų pirkimų procedūrų trūkumų (atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijai, terminų taikymas, sutartų procedūrų laikymasis) ir valdymo patikrinimo pažeidimų. Todėl Komisija inicijavo finansines pataisas. Bulgarijos Sanglaudos fondo projektų finansinės pataisos, apie kurias pranešta 2010 m., sudarė 18,47 mln. EUR. Rumunijos finansinės pataisos nuo 2008 m. siekė 11,41 mln. EUR. Regioninės politikos generalinis direktoratas nustatė Bulgarijos baigiamąją deklaraciją rengiančios įstaigos darbo trūkumų, pateikė tobulinimo rekomendacijų ir atidžiai stebi padėtį. Rumunijoje 2009 m. atliktas išvykstamasis baigiamąją deklaraciją rengiančios įstaigos darbo auditas buvo baigtas pateikus teigiamą nuomonę, todėl iš esmės buvo galima pasitikėti gautomis baigiamosiomis deklaracijomis.

3.4 Kita 2010 m. vykdyta audito veikla

Kita 2010 m. Komisijos tarnybų vykdyta su Sanglaudos fondu susijusi audito veikla – nacionalinių metinių kontrolės ataskaitų tikrinimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1386/2002 12 straipsnį ir valstybių narių Komisijai pateiktų nacionalinių sistemų audito ataskaitų peržiūra. Iki 2010 m. pabaigos dauguma gautų ataskaitų buvo išnagrinėtos, valstybėms narėms buvo nusiųsti atsakymai su pastabomis, prireikus paprašyta papildomos informacijos, kad būtų galima kuo labiau pasitikėti nacionalinių auditų rezultatais.

Komisija ir nacionalinės audito institucijos kasmet susitinka dvišaliuose koordinavimo susitikimuose, kurių metu dalijamasi informacija apie vykdomą audito veiklą, aptariamos atliktos atrankinės patikros ir ankstesnių auditų pateiktų išvadų įgyvendinimas. Su 2009 m. atliktu auditu susiję susitikimai buvo surengti pirmąjį 2010 m. pusmetį. 2011 m. pavasarį buvo surengti metiniai dvišaliai koordinavimo susitikimai 2010 m. atliktam auditui aptarti.

3.5 Valdymo ir kontrolės sistemos

Generalinio direktorato metinėje 2010 m. veiklos ataskaitoje išdėstytos audito institucijų pateiktos audito išvados dėl valdymo ir kontrolės sistemų veikimo 2000–2006 m. gali pagrįsti tris galimas nuomones: teigiamą, sąlyginę ir neigiamą.

Teigiama nuomonė buvo pateikta dėl Sanglaudos fondo sistemų šešiose valstybėse narėse (Kipre, Estijoje, Graikijoje, Maltoje, Portugalijoje ir Slovėnijoje). Devynių valstybių narių atveju buvo pateikta mažesnio poveikio sąlyginė nuomonė (Bulgarijoje – dėl aplinkos ir transporto sektoriaus, Čekijoje ir Vengrijoje – dėl aplinkos sektoriaus ir Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Slovakijoje ir Ispanijoje – dėl techninės pagalbos projektų).

Generalinio direktorato metinėje 2010 m. veiklos ataskaitoje vieno transporto srities projekto Bulgarijoje, kurį valdo Nacionalinė kelių infrastruktūros agentūra, atveju buvo pateikta didelio poveikio sąlyginė nuomonė, pagrįsta viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais ir kitais Komisijos bei Europos Audito Rūmų nustatytais trūkumais, kuriais remiantis buvo nustatyta išlyga. Kalbant apie Vengrijos transporto sektorių, buvo pateikta išlyga ir didelio poveikio sąlyginė nuomonė, pagrįsta nacionalinės audito įstaigos nustatytu dideliu klaidų lygiu, 2009 m. atlikto Komisijos audito rezultatais, rodančiais kelis viešųjų pirkimų pažeidimus, finansinių pataisų, kurias rekomendavo baigiamąją deklaraciją rengianti įstaiga, įgyvendinimo trūkumais, ir viešųjų pirkimų pažeidimų nustatymo ir jų ištaisymo nacionaliniu lygmeniu trūkumais.

5 lentelė. Sanglaudos fondo finansinės pataisos, dėl kurių nuspręsta arba susitarta 2010 m., pagal laikotarpį ir valstybę narę (EUR)

Valstybė narė	Išlyga Metinė 2009 m. veiklos ataskaita	Sanglaudos fondas		IŠ VISO	Išlyga Metinė 2010 m. veiklos ataskaita
		1994–1999 m.	2000–2006 m.		
Bulgarija	TAIP – aplinkos sektorius		18 473 452	18 473 452	TAIP – 1 projektas
Kipras	NE				NE
Čekija	NE		6 814 711	6 814 711	NE
Estija	NE				NE
Graikija	NE	31 141	-157 142	-126 001	NE
Ispanija	NE	115 666	21 006 031	21 121 697	NE
Vengrija	NE				TAIP – transporto sektorius
Airija	NE		627 640	627 640	NE
Latvija	NE		506 270	506 270	NE
Lietuva	NE		30 177	30 177	NE
Malta	NE				NE
Lenkija	NE		111 246 392	111 246 392	NE
Portugalija	NE		12 925 561	12 925 561	NE
Rumunija	NE		1 728 070	1 728 070	NE
Slovėnija	NE				NE
Slovakija	NE		1 668 163	1 668 163	NE
IŠ VISO		146 807	174 869 325	175 016 132	

Pastaba. Įskaitant pataisas, kurias valstybės narės atliko laikydamosi atitinkama tvarka sudaryto susitarimo, arba įgyvendindamos veiksmų planus (kurie gali apimti daug programų) ir oficialius Komisijos sprendimus.

4. PAŽEIDIMAI, APIE KURIUOS PRANEŠĖ VALSTYBĖS NARĖS

2010 m. Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (toliau – OLAF) pradėjo tirti 8 su Sanglaudos fondu susijusius operatyvinius atvejus, ir atliko 4 keturių ūkinės veiklos vykdytojų³ patikras vietoje bei dvi informacijos rinkimo misijas. Tipinės OLAF nustatytos problemos buvo susijusios su nesugebėjimu laikytis viešųjų pirkimų taisyklių.

Kadangi ši ataskaita apima 2000–2006 m. patvirtintų Sanglaudos fondo projektų įgyvendinimą 2010 m., atsižvelgiama tik į pranešimus pagal Reglamentą (EB) Nr. 1831/1994. Komisijai pateikti 76 pranešimai apie pažeidimus, kurių bendra vertė 34 564 486 EUR, susijusius su ES bendrai finansuojamais projektais pirmiau minėtu laikotarpiu. Iš minėtų 34 564 486 EUR dar turi būti susigrąžinta 9 089 496 EUR suma. Daugumą pažeidimų atvejų pranešė Graikija, Lenkija, Portugalija ir Čekija (atitinkamai 16, 15, 11 ir 10). Tačiau

³ Reglamentas (EB) Nr. 2185/1996, OL L 292, 1996 10 15, p. 2.

Graikijos, Čekijos, Ispanijos ir Lietuvos pranešimuose nurodytos pažeidimų sumos sudarė apie 75 proc. visos sumos. 6 lentelėje pateikti išsamūs duomenys pagal valstybę narę.

Pagrindiniai pažeidimų, apie kuriuos pranešta, tipai – viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai (60 proc.) ir netinkamos finansuoti išlaidos (30 proc.).

6 lentelė. 2010 m. kiekvienos valstybės narės pranešimai apie pažeidimus ir ES finansinį poveikį pagal Reglamentą (EB) Nr. 1831/1994 (2000–2006 m. programavimo laikotarpis (EUR)).

Valstybė narė	Pažeidimų skaičius	Pažeidimų suma	%	Susigražintina suma	%
Bulgarija	0				
Kipras	0				
Čekija	10	5 900 612	17,07 %	467 210	5,14 %
Estija	0				
Graikija	16	8 011 028	23,18 %	18 046	0,2 %
Ispanija	8	6 661 294	19,27 %	5 779 950	63,59 %
Vengrija	3	1 748 494	5,06 %	1 748 494	19,24 %
Airija	3	1 627 701	4,71 %	0	
Latvija	2	120 155	0,35 %	0	
Lietuva	7	5 055 374	14,63 %	626 036	6,89 %
Malta	0				
Lenkija	15	939 617	2,72 %	0	
Portugalija	11	4 372 226	12,65 %	321 775	3,54 %
Rumunija	0				
Slovėnija	0				
Slovakija	1	127 985	0,37 %	127 985	1,41 %
IŠ VISO	76	34 564 486	100	9 089 496	100

5. VERTINIMAS

Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir vadovaujančiomis institucijomis, atlieka *ex post* vertinimą. Naujausias Sanglaudos fondo *ex post* vertinimas inicijuotas 2009 m., siekiant išnagrinėti visus 2000–2006 m. įgyvendintus Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės projektus, o galutinę ataskaitą ketinama pateikti 2012 m. sausio mėn. Atliekant vertinimą nagrinėjamas Sanglaudos fondo ir ISPA i) indėlis plėtojant ES transporto sistemą, ii) siekiant įgyvendinti ES *acquis* aplinkos srityje ir iii) ISPA priemonės poveikis rengiantis struktūrinių ir Sanglaudos fondų programoms. Kaip dalis bendro Sanglaudos fondo *ex post* vertinimo, buvo atlikta atrinktų transporto ir aplinkos projektų *ex post* ekonominės naudos analizė, siekiant nustatyti būsimiems programavimo laikotarpiams praversiančią patirtį.

Iš pirmųjų transporto infrastruktūros *ex post* vertinimo rezultatų matyti, kad iš Sanglaudos fondo bendrai finansuota 1 281 km naujų kelių ir 3 176 km rekonstruotų kelių (iš viso 4 457 km). Geležinkelių sektoriuje iš Sanglaudos fondo bendrai finansuota 2 010 km naujo geležinkelio ir 3 840 km rekonstruoto geležinkelio (iš viso 5 350 km geležinkelio).

6. INFORMACIJA IR VIEŠINIMAS

Nuo 2007 m. sausio 1 d. visi su Sanglaudos fondu susiję klausimai sprendžiami Reglamentu (EB) Nr. 1083/2006 įsteigtame Fondų koordinavimo komitete (toliau – FKK).

Keli Sanglaudos fondui svarbūs klausimai buvo pateikti ir (arba) aptarti per FKK posėdžius. Paminėtini šie:

- Regioninės politikos GD pranešė apie pasiūlymą nustatyti lankstesnę galutinę tinkamumo finansuoti datą (Fondų koordinavimo komiteto 33-iasis ir 34-asis posėdžiai, 2010 m. sausio 28 d. ir kovo 10 d., Briuselis);
- Regioninės politikos GD pranešė valstybėms narėms apie Sanglaudos fondo ir buvusios ISPA priemonės 2000–2006 m. projektų baigimo gairių pakeitimo priėmimą (2010 mėn. balandžio mėn.);
- Regioninės politikos GD surengė diskusijas dėl peržiūrėtos aiškinamosios pastabos, susijusios su Komisijos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1164/1994 su pakeitimais priimtų sprendimų dėl Sanglaudos fondo projektų, pakeitimo (Fondų koordinavimo komiteto 38-asis posėdis, 2010 m. rugsėjo 22 d., Briuselis);
- Regioninės politikos GD paskelbė galutinę 2010 m. rugsėjo 24 d. FKK aiškinamosios pastabos 08/0007/03 versiją „Peržiūrėta aiškinamoji pastaba, susijusi su Komisijos pagal Reglamentą (EB) Nr. 1164/1994 su pakeitimais priimtų sprendimų dėl Sanglaudos fondo projektų, pakeitimo“, kuri buvo pateikta visomis trimis darbinėmis kalbomis (39-asis Fondų koordinavimo komiteto posėdis, 2010 m. spalio 20–21 d., Briuselis ir Monsas).

2010 m. Regioninės politikos generalinis direktoratas savo metinėje veiklos ataskaitoje⁴ toliau teikė išsamią informaciją apie 2000–2006 m. ir 2007–2013 m. laikotarpių Sanglaudos fondą ir skelbė išsamius didelių projektų, įskaitant finansuojamus iš Sanglaudos fondo, duomenis. Duomenys apie daugelį šių projektų pateikti INFOREGIO svetainėje esančioje paieškos duomenų bazėje. Sanglaudos fondo projektai taip pat buvo įtraukti į specialų leidinį, kuriame buvo pateikta 150 pagal Europos regioninę politiką bendrai finansuojamų projektų pavyzdžių.

⁴ Paskelbta: http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/index_en.htm.